

Він може бути доповнений методико-криміналістичним підходом і до пред'явлення для впізнання, і до принципів, пов'язаних з підготовкою і проведенням цієї слідчої (розшукової) дії. Виходячи з цього підходу може бути розроблена специфічна система принципів пред'явлення для впізнання у провадженнях про вбивства, крадіжки, викрадення людей та іншим категоріям справ. За основу при цьому, на наш погляд, мають бути взяті ознаки, по-перше, типових об'єктів, які зазвичай пред'являються для впізнання по тій або іншій групі проваджень; по-друге, типових ситуацій, що складаються в ході розслідування кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Белкин Р.С. Криминалистика : учеб. / Белкин Р.С. – М., 2005.
2. Ищенко Е.П. Криминалистика. Краткий курс / Ищенко Е.П. – М., 2003.
3. Образцов В.А. Криминалистика : модели средств и технологий раскрытия преступлений / Образцов В.А. – М., 2004.
4. Селиванов Н.А. Советская криминалистика : система понятий / Селиванов Н.А. – М., 1982.

Садченко О.О., Заїка М.В.

ПОТРЕБИ ЕКСПЕРТНОЇ ПРАКТИКИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ПРОБЛЕМ І ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ

Експертне дослідження являє собою цілеспрямовану діяльність експерта щодо дослідження об'єктів, явищ і процесів. Вона, як і інші види діяльності, потребує для успішного пізнання і виявлення потреб, у першу чергу, їх об'єктивної обумовленості.

Наукове трактування проблем потреб передбачає їх об'єктивну обумовленість практичними інтересами та необхідністю. Проте, потреба відображає об'єктивне відношення суб'єкта до діяльності, спонукає його до певних дій. Цілком очевидно, що потреби створюються людиною, в цьому процесі відбувається їх виявлення і актуалізація. Однак, ця «праця» здійснюється як на рівні раціональному, так і за допомогою емпіричного матеріалу [1, с. 21].

Методологічною основою вивчене відображення потреб експертної практики є теорія відображення.

Відображення – слід – зберігає результати минулих взаємодій предметів [2, с. 110]. Потреби експертної практики як один із матеріальних процесів дійсності і як такий знаходиться у зв'язку і взаємообумовленістю з іншими процесами, подіями і явищами, відображаються у них і самі є відображенням деяких процесів. «Будь-яка подія, – відмічає В.І. Корюкін, – пов'язана зі змінами в оточуючому середовищі. Зміни у середовищі передбачають появу подій, появи подій, в свою чергу спонукають зміни в оточуючому середовищі... Зв'язок змін з подією існує об'єктивно» [3, с. 42].

На кожному етапі свого розвитку експертна практика характеризується колом обставин, які впливають на рівень відображення потреб, а саме:

а) збільшенням об'єму і складностей завдань, які вирішуються в галузі правоохоронної діяльності, у зв'язку з соціально-політичною і економічною ситуацією у країні, у тому числі, появою нових форм господарювання, міграційними процесами, локальними військовими конфліктами;

б) змінами умов функціонування органів, які розслідують кримінальні правопорушення в умовах демократизації суспільства, поваги до прав і свобод людини;

в) підвищенням вимогливості до діяльності правоохоронних органів у зв'язку з подальшою необхідністю вдосконалення боротьби зі злочинами.

Зміна завдань і умов функціонування експертних підрозділів, виявлення невідповідності наявних форм, засобів і методів практики їх реалізації обумовлює народження нових потреб. На формування нових потреб впливає:

1. Умови і потреби розвитку суспільства, внаслідок чого з'являються закономірності по боротьбі з кримінальними правопорушеннями.

2. Закономірності і характер самої діяльності.

3. Стан і тенденції розвитку злочинності (поява нових видів правопорушень, способів їх вчинення).

4. Стан і рівень розвитку науки криміналістики, яка має можливості теоретичного узагальнення потреб [4, с. 5].

У своїй сукупності ці фактори нестабільні і їм притаманний процес коливання. Нестабільність їх обумовлюється певними економічними і соціально-політичними аспектами.

В.А. Образцов, аналізуючи експертну практику, відмічає «що найбільші труднощі при проведенні експертизи, як правило, виникають в умовах проблемних ситуацій, які характеризуються недостатньою кількістю корисної інформації» [5, с. 12].

Варто зауважити, що потреба відображає недостатність корисної інформації щодо об'єкта дослідження, умов його формування, що в свою чергу породжує найбільші труднощі в експертному дослідженні. В.О. Коновалова підкреслює складність вирішення експертом розумових завдань. Ця проблема обумовлена розумовими здібностями експерта, інтелектуальними можливостями, рівнем його знань і вмінь, практичним досвідом, спроможністю приймати і реалізувати рішення в певній експертній ситуації. Таким чином, у даному випадку потреби практики пов'язані з питанням підбору і навчання експертів [6, с. 52].

Цілком зрозуміло, що помилки, недостатня ефективність діяльності може бути породжена недоліками в організаційному забезпеченні експертної діяльності [7, с. 53]. Головне, що тут виділяється, – це необхідність в певних засобах, умовах видах діяльності, об'єктивно-необхідних для функціонування і розвитку експертної практики, причому в системі експертної діяльності – це відправне начало, обумовлена необхідність, як потреба в будь-чому, недолік, який потребує вирішення [8, с. 9].

Потреба – категорія різнобічна. Вона визначається і народжується станом і умовами експертної діяльності, завданнями, які стоять перед нею на

конкретному етапі і можуть бути пов'язані з будь-яким напрямом і формою її здійснення, а саме: а) необхідністю теоретичної розробки певних положень; б) вдосконаленням кримінального процесуального законодавства, що регламентує судову експертизу; в) змінами організаційних структур експертних підрозділів; г) розробкою та вдосконаленням засобів і методів експертної діяльності.

Експертні підрозділи, не існують поза експертною діяльністю, як правило, одна сторона, експертні підрозділи, вирізняються більшою стабільністю, розвиваються швидше, ніж інша, – результати їх діяльності. В експертній практиці вимоги і запити зростають швидше, динамічніше, ніж їх вирішення. Реальні життєві умови вміщують різноманітні можливості для вирішення потреб практики. Однак вони не безмежні і залежать від місця та ролі експертних підрозділів у вирішенні завдань, які ставить суспільство, соціально-економічних умов, рівня розвитку науки.

Список використаних джерел

1. Ищенко А.В. Потребности следственной практики: понятие, источники и информация, возможности изучения / А.В. Ищенко // Актуальные проблемы обеспечения следственной практики научно-техническими достижениями. – Киев, 1987. – 90 с.
2. Васильев С. Теория отражения и художественное творчество / С.Т. Васильев. – М., 1970. – 178 с.
3. Корюкин В.И. Вероятность и информация / В.И. Корюкин // Вопросы философии. – 1965. – № 8. – С. 40-44.
4. Шляхов А.Р. Актуальные проблемы теории и практики судебной экспертизы в свете ускорения научно-технического прогресса / А.Р. Шляхов // Общетеоретические, правовые и организационные основы судебной экспертизы. – М., 1987. – 175 с.
5. Образцов В.А. О методологических основах разработки методик раскрытия преступлений / В.А. Образцов // Актуальные направления развития криминалистической методики и тактики расследования. – М., 1978. – 120 с.
6. Коновалова В.Е. Организационные и психологические основы деятельности следователя / В.Е. Коновалова. – Киев, 1973. – 210 с.
7. Гранат Н.Л. Следственные ошибки: понятие, виды и причины / Н.Л. Гранат // Науч. информ. по вопр. борьбы с преступностью. – М., 1983. – № 76. – 143 с.
8. Бахин В.П., Ищенко А.В. Вопросы оценки криминалистических рекомендаций в процессе их разработки и внедрения / В.П. Бахин // Криминалистика и судебная экспертиза. – К., 1982. – Вып. 25. – С.7-14.